

מסורת הש"ס

א [נסקה ח: ד] ושי"ן, ס"ח אלה שני וז"ל, א. גמ"ל ט"ף: יזר, מתנ"ך, ד) פי"ו בנת אמת אלא בפסג אמת זו חז"ל זה, רש"י, ח) [אמר רש"י], וידלג דכפ"י רבינו שמואל כל"ו ע"י צמ"ס שנת קמ"א, ד"ה ה"א, ט) ס"ח אלו, ח) [גמ"ל ח: ט] ע"י רש"י, ט) שנת קמ"א.

הגרות הב"ח

א) גמ"ל אמר ליה רב אבהו, ב) ס"ח א"ל רב לרב אחא אהא ברדלי רב לדימט כ"ו, ג) ש"י ד"ה מנחם הוא נזכר ונמני בו במדוכה דכרכו: א) ד"ה דהוה ללל קליה, ולו מכה בהטייה חלמט: ב) ד"ה נבוחי מנחם שטהרגיעין שבתברין שמת קורין כ"ו: ג) תוס' ד"ה א"ל ביניהו דידע מאי קדיה בעי נשלו וכו' רב אלפס דהואיל דשקלו וטרטו אמרתי אליה וכו': ד) ד"ה י"א מינא וכו': והשמה נתיא דמרי:

הגרות מהר"י לנדא

א) תוס' ד"ה בית הלל וכו' דלס ר"ל צ"ע ה"ה לו לפרש כדפי"ש ר"ח, נהפ"ש ה"ה וי"ל דלס ר"ל צ"ע כדפי"ש ר"ח ה"ה לו לפרש:

לעזי רש"י

פוקי"א [פ"ו ח: א]. ק' גדולה, מפקת, קרוי ש"ט, נובחים.

מוסף תוספות

א. וכן דאי שמתע מרובי ליה בהלכות שבת ולא תני ליה בהלכות יום טוב, שיהא סודיה אלא א"ת. ב. במוריקא כלומר דתבלין של כרכום נמי איכא בינייהו שהכרכום אינו מפיג טעמו אם נדוך במע"י ר"ן, ג. עד שיהא ב' חומרי, מפיג, ולא ידע מאי קדיה בעי לבשו"ל. ת"ר"י. ד. הני מילי דאיכא חד לישנא דמיקל לגמרי, אבל הכא בכל חד וחד איכא צד קולא וצד חומרא, ש. ה. דליכא למימר כפי הא הלך אחר המיקל דהא לא ידעין מאן מנייהו מחמירי. פ"ש"י. ו. ושרי מירי דהוי אשוחט ומבשל דשרי לכ"ע. ח"ס שנת קמ"א, ד"ה ה"י פלפ"י. ז. ודנאה הוא כח התבלין ואינם חרין כל הדפנת טעם הייני שיש כח התבלין ואינם חרין כל כך וכולו לתקן הדבר שמרבה התבלין אבל הפנת טעם שומין ויכול לתקן ש. ח. בפרק כהן הדין (גדה דף יז). השו"ת קורין שערב עליו הלילה האוכלו מתחייב בנפשו דרוח רעה שורה עליהן ח"ש.

ביצה פרק ראשון ביצה

יד.

עין משפט
נר מצוה

קבו א מ"י פ"ג מה"ל י"ט הלכה ט"ו סמך לזמן עה טו"ש"ע א"ח סמך תקי סעיף ח: קבו ב ג ד מ"י שס הלכה י"ב סמך של טו"ש"ע א"ח סמך מקד סעיף ח: ב

רבינו הנגאל

מתנ"י בית שמאי אומרים תבלין נידוכין במדוך של עין ר"י. אמר רב יהודה אמר שמואל הילכתא כל נידוכין נידוכין כדרכן ואפילו מלח, דקיי"ל כר' עזריאל דאמר לא נחלקו על כל הנדוכין שנידוכין כדרכן ומלח עמה, לא נחלקו אלא לרוך המלח ובית הלל אומרים נידוך אומרים בכך ובעץ הפרור לצלי אבל לא לקדירה, ובית הלל אומרים נידוך אלא בכל דבר ואפילו לקדירה. א"ל רב לרב אבהו אצלי ר' דין, כלומר עשה שני, הטת איתתא על צדה ודוך, רב ששת שמע קל בוכנא דהיה ציל קליה, אמר כיון דציל קליה לא אצלו ודכו, ותבלין מנבח קליהו, והאי לא מנבח קליה לאו מביחי הוא. ח"ד אין עושין טיטני ואין כותשין במכתשת. תרתי קתני אין עושין טיטני אבל כותשין במכתשת ותני אין כותשין במכתשת ופריקין הכי קתני אין עושין טיטני, מ"ט לפי שאין כותשין במכתשת, ופריקין רבא ואמר הא דתניא אין כותשין במכתשת גדולה אבל כותשין במכתשת קטנה לביני קטנה לידן, אבל לבני [ארץ] ישראל אפילו במכתשת קטנה לא, ואין כותשין במכתשת.

מקשרי אלצטוטיו. ולא זכפו: מתנ"י מדוך. הוא זכנא ו) שמכין זו כדרכו ואין צריך ט שנוי. אצל זכנא במקום שיש מלח גסה צפך של חרס ידוכו ולא צמדיה: או בעץ פירו. קף גדולה שקורין פוקי"א דמלח צעי שנוי ו) ובגמרא מפרש טעמא: והמלח צמדין של עץ. שנוי צעי אצל סגי צהאי שנויא זוטא: גמ"ל כל הקדרות. כל מיני תבשיל כריכות מלח הלךך מאתמול הוא ידע דאיבעי ליה לדוכה: ואין כל הקדרות לריכות תבלין. ואדם אינו יודע מה יעלה בצלו לאכול מחס: מפיגין טעמן. ממירין טעמן אס ידוכן מאתמול. ריחו לא נמר (ירמיה מ"ח) מתגרמינן לא פג: ידע מאתמול מאי קדיה צעי צטו"ל. ללישנא קמו"ל צעי שנוי ללישנא צתרא לא צעי שנוי: אי נמי. תבלין של מוריקא איכא צינייהו שיש קדיה שמתבלין אותה כזכרס ואינו מפיג טעמו אס נדוך מצטוד יוס והוא לא היה יודע מה יבשל מחס ללישנא צתרא צעי שנוי ללישנא קמא לא צעי שנוי: עמסה. מלח ותבלין י) כאחד: לא נחלקו אלא לדוכה צני עמסה. כדרכה כשאר תבלין: צפך ובעץ הפרור. על ידי שנוי ולא כדרכה ולללי דהיינו דבר מועט: ככל דבר סלקא דעסן. ואפי"ו דבדר שאין יניטל צשנת: לל דבר. ואפי"ו לקדירה ועל כרחק כדרכה אמרי"ס ככל דרך שיטת הש"ס דעל מה נחלקו דומיא דלא נחלקו קאמר לא נחלקו על התבלין ומלח כאחד צמדין כדרכן על מה נחלקו לדוך כדרכה על מלח צפני עמסה צש"ס אומרים צפך צשנוי ועוד מחמיר לללי ולא לקדירה וצ"ה אומרים לכל דבר נדוכית כדרכה ולא הוצרך לפרש שכבר פירש: כי דייכ. מלח: אללי אלנויי ודוך. הטה המדוכה על דה דסבר כשמואל דלמר נידוכת כדרכה צמדין על אבן ומייהו שנוי זוטא צעי לשנויי: קל צונגא. צמדיה מלח: האי לאו מגויה דציפאי הוא. יודע אני שאין זה צמון צימי שאסרתי עליהם לדוך צמדין של אבן צלא שנוי: דהוה לללי קליה. ואילו מכה א) צהשטמה צאלכסון לא היה קולו: ודילמא תבלין הו. שאינן כריכין שנוי: צנזחי מנבח. ח) כשהן משצדין הגרעינים שנמע קולו צמדיה כמנבח"ס קרוי ש"ט: אין עושין טיטני. צ"ט טעורה גדול הוא שבותש החטין עד שנחלקים א' לארצעה כדאמרי"ו צמו"ק (ד"י ג:). סרסי. שני דברים יש כאן לא זה דומה לזה קתני אין עושין טיטני הא חלקא ודייקא שפיר דמי דאין ערסון מרובה והדר תני אין כותשין כלל: ולימא אין כותשין. ואנא ידענא דתו לא מתעביד טיטנא: סתם מכתשת היינו גדולה: אצל קטנה אימא שפיר דמי. אפילו טיטני: קא משמע לו. אין עושין טיטני כלל לפי שאין כותשין שום כתישה צמדיה. וכן מכתשת על כרחיך לא שנת גדולה ולא שנת קטנה מכתשת ירשא אין עושין טיטני כלל: אצל כותשין צקטנא. דהוי כלאחר יד דאינה אלא לתבלין: כי שניא נמי מסני. דלעיל מכתשת גדולה תניא ולא תימא מה טעם קאמר אלא תרתי קתני וה"ק אין עושין טיטני כלל אפי"ו צקטנא ואין כותשין שאר כתישות צמדיה כגון דייסא וסתם מכתשת צגדולה קא מיירי:

מקשרי אצבעותיו ולמעלה מ) מחכו עלה במערכא כיון דמשני אפי"ו בכולה ידא נמי אלא א"ר אלעזר מנפח בידו אחת ובכל כחו: מתנ"י בית שמאי אומרים תבלין נדוכין במדוך של עץ והמלח בכך ובעץ הפרור וב"ה אומרים תבלין נדוכין כדרכן במדוך של אבן והמלח במדוך של עץ: גמ"ל דכולי עלמא מיהת מלח בעיא שנוי מ"ט רב הונא ורב חסדא חד אמר כל הקדרות כולן צריכות מלח ואין כל הקדרות צריכות תבלין וחד אמר לכל התבלין מפיגין טעמן ומלח אינה מפיגה טעמה מאי בינייהו איכא בינייהו דידע מאי קדיה בעי לבשו"ל אי נמי במוריקא אמר רב יהודה אמר שמואל כל הנדוכין נדוכין כדרכן ואפילו מלח הוא אמרת מלח בעיא שנוי הוא דאמר כי האי תנא דתניא אמר רבי מאיר לא נחלקו בית שמאי וב"ה על הנדוכין שנידוכין כדרכן ומלח עמהן לא נחלקו אלא לדוכה בפני עצמה שבות שמאי אומרים מלח בכך ובעץ הפרור לצלי אבל לא לקדירה וב"ה אומרים בכל דבר בכל דבר סלקא דעתך אלא אימא לכל דבר א) א"ל רב אחא ברדלא לבריה דבי דייבת אצלי אצלויי ודוך רב ששת שמע קל בוכנא אמר האי לאו מגויה דבייתאי הוא ודלמא אצלויי אצלי דשמעיה דהוה צליל קליה ודלמא תבלין הוה תבלין נבוחי מנבח קלייהו תנו רבנן אין עושין טיטני ואין כותשין במכתשת תרתי הכי קאמר מה טעם אין עושין טיטני לפי שאין כותשין במכתשת. ופריקין רבא ואמר הא דתניא אין כותשין במכתשת גדולה אבל כותשין במכתשת קטנה לביני קטנה לידן, אבל לבני [ארץ] ישראל אפילו במכתשת קטנה לא, ואין כותשין במכתשת.

בית הלל אומרים תבלין נידוכין במדוך של אבן. הכלה דתבלין מותר לדוך צלא שנוי וצמדיה שנת (דף קמא. וס"ט) קאמר פלפלין צקמא דסכינא חדא חדא שרי תרי תרי אסיר וכי תימא דיש חילוק בין פלפלין לתבלין זה אינו דצהדיא קאמר צמוספתא עלה דהכא פלפלין הרי הוא תבלין וי"ל דהתם מיירי צשנת א) ודע דשמעתא דהתם מיירי צשנת א) דלס ר"ה לומר צי"ט היה לו לפרש ו) כדפירש ר"ח והכא מיירי צי"ט וא"כ שרי כדרכו ואפי"ו צמדין של אבן אצל מלח של יס צריך שנוי לדוך אותו גרעין גרעין אצל ו) שלניינויי אין צריך שנוי הואיל והוא עשוי צידי אס:

איכא בינייהו דידע בו' בעי לבשו"ל. ללישנא קמא צעי שנוי וללישנא צתרא לא צעי שנוי אי נמי: צהאי שאינו מפיג טעמו ולא ידע ללישנא צתרא צריך שנוי וללישנא קמא לא צריך שנוי ופסק ר"י שיש לאסור בכל ענין דאלוין לחומרא א) ע"ג דצשל סופרים הלך אחר המיקל: אלא ולכל אחד ואחד יש קולא וחומרא מכל ד עבדין לחומרא ו) ומייהו שומין מותר לתקנס צי"ט צלא שנוי מפני שמתקלקלין ציותרו אס יעשה אותן מערב יו"ט ועוד דלמרינן ו) דרוח רעה שורה עליהן כשנצטמין צלילה ומייהו מהאי פיסקא לא נפיק לן מידי דהא קי"ל כשמואל צסמון דכל הנדוכין נדוכין כדרכן וכדמתיא דמייהו צר ממלח שלמי אלנויי דרך שנוי מעט וכן פסק רב אלפס דהואיל ו) ואולי וגררי אמרתי אליה דהאי צרימא ע"ג צצמתי פליגא עלה קיימא לן כצרימא וכן פסק רב יהודאי גאון צהלכות פסוקות וכן יש מנהג הלכה למעשה דך מלחא תליא צשלי צצדי ומ"מ אסור לטמון פלפלין צרמיס שלהם משום דמחי כעובדא דחול כשמוסין צרמיס שקורין מוליני"ט צלע"ו כדצימא צצ"צ (דף כ"ג.) אצל צמדין של אבן מותר לדוך צלא שנוי ואף לצי"רש המוספות דאלוין לחומרא מכל מקום שמת דפלפלין מותרין היכא ללא ידע מאי קדיה צעי לבשו"ל

לפי שהן מפיגין טעמן ופלפלין נמי מפיג טעמן מדלל קאמר איכא בינייהו פלפלין אצל לפי מה שפירש צסס הגדולים דקי"ל דכל הנדוכין נדוכין כדרכן יש להחיר אפי"ו כי ידע מאי קדיה צעי לבשו"ל ואפילו לא מפיג טעמו והמחמיר לדוכן מעי"ט הרבה ציחד יתצרך צאלהיס וצסס המיוחד:

בב"ל דבר ס"ד. פי' ואפילו צבדר שאין ניטל צשנת כגון סיכי זיירי ומוזרי ו) דמודי צהו ר' שמעון אלא אימא לכל דבר ואפילו לקדירה ואס תאמר ואכתי מאי מייתי דילמא לעולם צעי שנוי ו"ל כדפי"ה דשיטת התלמוד כך היא דומיא דלא נחלקו קאמר דנחלקו וכי היכי דלא נחלקו על התבלין ומלח עמהן צמדוכין כדרכן ציחד צלא שנוי דומיא דהכי נחלקו בית שמאי וצ"ה על מלח צפני עמסה לדוכה כדרכה צלא שנוי:

תרת"י. כלומר למה לי למימר תרתי דסמרי אהדי אין עושין טיטני הא חלקא ודייקא שפיר דמי דאין ערסון מרובה והדר תני אין כותשין כלל כדפי"ה: כי תניא נמי במתניתא ויהדר תני אין כותשין כלל כדפי"ה: כי תניא נמי במתניתא אחר קאמר אין עושין טיטני כלל אפי"ו צמדיה קטנה ואין כותשין שאר צבא

במכתשת גדולה תניא. פירוש ו) והשמה נימא דתרתי קאמר והכי צבא צקטנא ודייקא שפיר דמי דאין ערסון מרובה והדר תני אין כותשין כלל כדפי"ה: כי תניא נמי במתניתא אחר קאמר אין עושין טיטני כלל אפי"ו צמדיה קטנה ואין כותשין שאר צבא